NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V sredo 8. septembra (ranojesna) 1852. *List 72.*

Devetnajste bukve
Homerove Iliade.

(Dalje.)

Reče, pridruži si pak dva slavniga Nestora sina,
Ter Meriona, potem Filída Megíta, Toanta,
Sina Kriontoviga Likómeda, scer Melanipa.
Skupno se vsi podajo ti hip v Atrídovi šotor,
Pridno doveršijo tam po danih ukazih opravke.
Sedem obečanih trinožnih zberejo kotlov,
Dvanajst kónj, i desetkrat dva umijalnika svitla,
Dela umetnih žensk, brez madeža, spelejo sedem,
Osma pak je Brizeja hči, lepolična divica,
Ter zlatovine deset natehta talentov Odísej,
Ino korači naprej, za njim z darovmi mladenči —
V sredo skupštine vse postavijo — in Agamemnon
Dvigne se. Taltibi pak, po glasu bogu podoban,
Tík vladarja stojí, deržeč merjasca naroči.
Atreja sin zdaj urnih rok se stegne po nožu,
Ki mu je visel zmir ob toku veliciga meča,
Ter pervence šetín merjascu obrije, i rame
Dvigne na kviško potem; molčeč Ahajci v okrogu,
Jako spodobi se, poslušajo kneza besedo,
Ki, proti nebu očí obernjene, tako prisega:
»Pervi Kronid, nar višji bogov, nar slavniši, čuj me,
Gea i Heli potem in Erinje, ktere čoveka
Ojstro predepsate tam ki tukaj krivo priseže!
Nikda se nisim jaz dekline Brizejke dotaknul,
Ne v priležbino slast, in ne v drugačno namembo;
Bivala v šotoru je nedotaknjena v izbici lastni.
Ako ni res, pošlite mi vse neskončne napake,
Ktere prisodite scer izustniku krive prisege!«
Reče in prasetu golt preseka z jeklam okrutnim,
Taltibi pak z vertečo roko ga v sivo valovje
Ribam verže v obéd. Potem se dvigne Ahilej,
In beseduje rekoč Argajcam boja želečim:
»Res je, o Cen, ti čuda napak človeku nakloniš!
Nikdar Atreja sin bi v njedru mi tako zapalil
Serca ne bil, dekleta nikád uzel mi po sili,
Ti le, pogina vesel, si mnogimu dati namenil
Ljuto prenagljeno smert po verstah ahajskiga polka.
Pojdite jesti sedaj, potem pa se snidimo k bitvi«.
Tako junak in razpustí sobór nepokojni,
Urno razídejo vsi se, vsak na lastno brodovje,
Mirmidonci o tem obdajo skerbno darove,
Ter jih znesejo v brod Ahileja rajske podobe,
Spravši v predela jih, ter deklicam izbe volíjo,
Konje pa speljejo tje v konjišnico hlapci pravedni.
Brizeja hči, blešeča lepot ko zlata Citera,
Vidši presunjeniga Patrokla z ojstrino jekla,
Pade o njemu na tla, zdihuje britko, i terga
Gerla mehkost, in nedrija kras, in lici cveteče,
Joka pa tak ihtí deklina bognjam enaka:
»Dragi mi Patroklos, nesrečnici mili prijatelj,
Ziviga v šotoru sim zapustila tebe odidši,
Zdaj vernivši se lès te mertviga najdem, o vodja!
Tako zadeva me zmir napaka kar za napako.
Moža, katerimu sta me mati in oče udala,
Zrela predertiga sim pred mestam z ojstro jeklenko,
Brate ljubljene tri, iz ravno te majke rojene,
Grozna uzela mi smert je istiga dneva pogube.
Ti pa si rah me tolažil, kér mi je hitri Ahilej
Moža umoril i grad razdjal je veljaka Mineta,
Rekši nevesto da boš me zaročil Ahíleju slavnim,
Da popeljaš me v Ftio potem na jadreni ladji,
Ter mi napraviti češ med Mirmidonci ženitbo.
Obžalovala tedaj, tak miliga, vedno te bodem.«
Tako plaka, okrog zdihujejo druge ženíce,
Po Patroklu na vid, zares nad lastno nesrečo.
Njega, Ahíleja, pak obdajo starosti ahajski,
Da b' otešal se proseč, — alj on zdihovaje se brani:
»Molim, ubogati ak bi hotli me dragi tovarši!
Ne ukazujte nikar, da serce bi s hrano tolažil,
Alj s pijačo poprej, britkost preveliko storí mi.
Jaz postiti se čem, terpeti do pozniga mraka.«

(Dalje sledí.)

Kdaj naj se seje.

Na tem, kdaj se seje, je veliko več ležeče, kakor nekteri mislijo, ker po času setve se zlo ravná rast in pridelk. Lahko se prezgodaj, lahko prepozno seje; pravi čas zadene le skušeni kmetovavec.

Čeravno je pa treba, da se o setvi navadni čas zadene, je vendar tudi vselej na to gledati, da se seje, kadar zemlja ni presuha ne premokra, da je čista plevéla, da se je po oranji dostojno vlegla.

Pri setvi ne pride na to, da se opravi po kakošnim dnevu pratike, ampak takrat naj se seje, kadar se vse za to kaže. Zlasti pa je treba na to gledati: kakošno je vreme. Vse sémena, ktere pridejo ob vlažnim in gorkim vremenu v zemljo, se veliko boljši sponašajo, kot take, ki so bile ob merzlim, suhim, vetrovnim vremenu posejane.

Take dní, ko sever ali borja piše, naj se nikar ne seje, ker je zrak presuh. Če pa veter vleče od juga ali sončniga zahoda, je to nar bolji čas za setev, ker je zrak tisti čas vlažen in gorak.

Kar ozimno (zimsko žito) vtiče, se zamore sploh rêči, naj se, kolikor je moč, zgodaj vseje, zlasti v bolj merzlih krajih, da imajo koreninice še časa dovelj, se pred zimo dovelj zrasti, da jih zime srež ne pomorí.

Skušnja je učila, da séme bolje kalí in da žito po tem veselejši rase, če je bilo vsejano take dní, ko je zjutraj ob zori zrak z vodenimi sopari v podobi megle napolnjen bil.

Nar bolje pa kalí séme in se oponaša potem žito, ako se seje zvečer, da čez noč pod milim nebam leží in ga rôsa pomoči, drugo jutro pa naj se zgodaj povleče. Sila škodljivo pa je, ako bi setev ob mrazu ali slani čez noč na njivi obležala.

Pri jarim žitu in sploh poletnih sadežih se mora pa setev po lastnosti zemlje in kraja, pa tudi po lastnosti sadežev ravnati. Napčno bi bilo, ako bi se, na priliko, ječmen v ilovnato zemljo spomladi poprej vsejal, preden se ni zemlja dovelj vgrela. Sočivje, kakor grah, bôb in grahorica, se mora pa vselej o pravim času saditi, če bi

tudi zemlja še mokra in merzla bila, ker sicer manj zernja nastavi in to tudi rado izpada, ako je bilo pozno vsejano. Ravno tako se tudi rado primeri s prepozno sejanim ovsam in jaro rèžjó.

Sploh pa veljá po skušnjah poterjeno pravílo, da se mora čas setve po lastnosti zemlje ravnati; tako se mora, na priliko, ilovnata zemlja jeseni zgodaj, spomladi pozno, nasproti pa pešena zemlja jeseni pozneje, spomladi pa poprej kakor ilovnata obsejati.

Rahla lahka pešenka naj se spomladi sosebno zato zgodaj obseje, da pride rastlinam že zimska mokrota na dobro; setev na ilovnati zemlji pa naj se v jeseni zato zgodaj opravi, da se rastlíne še pred zimo dobro okoreninijo, ker scer po zimski mokroti in zmerzlíni pod zlo grejo, ako še slabo okoreninjene zima prehití.

Poslednjič, kakor je že opomnjeno bilo, se mora čas setve po kraji ravnati, kjer se seje. Če je zrak kraja ojster in merzel, naj se seje v jeseni zgodaj, spomladi pôzno.

Nekteri kmetovavci ravnajo setev jaríne in sploh pomladanskih sadežev po tem, kadar začne nektero germovje ali drevje zeleneti. To ni prazna misel, ker tako zelenjenje je gotovo znamnje, da se je zemlja že nekoliko ogrela. Velik razloček med pozno in zgodno setev vidimo sosebno na lanu; pozno sejani lan ni ne za séme ne za predivo tako dober, kakor zgodni.

Pozno sejana jarína in pa zgodaj vsejana ozimina daste veliko slame; s pôzno sejano ozimino in zgodaj sejano jaríno pa se pridela več zernja.

Ogled nove kazenske postave
zoper hudodelstva, pregreške in prestopke.

Pervi dan tega mesca je po cesarskim patentu od 27. maja t. l. v djanje stopila nova postava, po kteri se imajo odslej v vsih cesarskih deželah, razun vojaške krajine, hudodelstva, pregreški in prestopki pokoriti ali kaznovati, in se za tega voljo kazenska postava imenuje.

36. del „Občnega deržavnega zakonika in vladnega lista“ zapopade v slovensko-nemškem jeziku celo postavo od konca do kraja, ktero omisliti si priporočimo vsacemu, kteremu je za natanjčno znanje postavnih bukev (zakonika) mar *).

Ker pa se bo to le teško zgodilo, da bi si vsi naši bravci priporočeni zakonik kupili in je vendar vsim treba ali saj koristno postave poznati, bomo iz omenjenega patenta vzeli nar važniši rečí, ktere zadevajo take hudodelstva, pregreške in prestopke, ki se po Slovenskem nar večkrat primerjajo, in tako soznanili svoje rojake s poglavnimi rečmí, ktere vediti je tolikanj bolj potreba, ker „nikdo se ne more s tim izgovarjati, da mu postava ni znana bila“.

Lepo prosimo, da bi vlastniki „Novic“ vsak list, ki naznanuje to postavo, dajali tudi drugim prebirati, da bi se vednost postave in dotičnih kazin zlo razširila med našimi Slovenci, čeravno živo želimo, da bi ne nas in nobenega naših bravcev nikdar kakošna kazen ne zadela.

Ker pa je prevod kazenske postave iz nemškega v slovenski jezik tako dober, da boljši biti nemore v takem sila teškem delu, bomo naznanovali postave od besede do besede po izvirnem jeziku patenta.

Razpade pa kazenska postava v dva poglavna razdelka; pervi razdelk obseže hudodelstva, drugi pa pregreške in prestopke, ker ti so trojíca vsih zoperstavnih del, kazni podverženih.

Začnemo s pervim delom:

Od hudodelstev.

Pervo poglavje 1. dela govorí o hudodelstvih sploh.

§. 1. razlaga: kaj je hudodelstvo? in pravi: „K hudodelstvu je treba hudobnega naklepa. Hudoben naklep se pa ne šteje samo tikrat v krivico, kadar se je pred, ali pri započetju ali opušenju zlo (zleg), ki je s hudodelstvom združeno, na ravnost premislilo in sklenilo; ampak tudi, kadar se je iz druzega hudobnega namena kaj započelo ali opustilo, iz česar zlo, ki je zavoljo tega nastopilo, večidel prihaja, ali saj lahko priti more.

§. 2. našteje uzroke, o kterih odpade hudobni naklep, namreč:

a) kadar je storivec popolnoma brez uma;
b) ako je delo pri prenehovavni norosti (blaznosti) ob času norenja dopernešeno bilo, ali
c) v polni pijanosti, ktero si je kdo brez namena na hudodelstvo naklonil, ali v kaki drugi zmoteni misli, v kteri se storivec ni zavedel svojega djanja;
d) ako storivec še štirnajstega leta ni dopolnil;
e) ako se je taka zmota pritaknila, ktera ni dala hudodelstva v djanji spoznati;
f) ako je zlo prišlo iz naključbe, nemarnosti ali iz nevednosti, kake nasledke da djanje ima;
g) kadar se je delo zgodilo po nepremagljivi sili, ali v pravični silobrani.

Silobran naj se pa samo tikrat za pravično ima, kadar se da iz kakšinosti oseb, časa, kraja, napada ali iz druzih okolšin za terdno soditi, da se je storivec samo potrebne brambe poslužil, da bi odgnal od sebe ali druzih krivičen napad na življenje, slobodo ali premoženje; — ali da je samo iz prepasti, bojazni ali strahu meje takošnjega branjenja prestopil. — Takošen prestop se pa zamore po okolšinah kakor kaznjivo djanje iz nemarnosti po odločbah druzega dela te kazenske postave pokoriti (§. 335 in 431).

§. 4. velí: Hudodelstvo izhaja iz hudobije storivca; ne iz lastnosti tistega, nad kterim se doprinese. Zatorej se hudodelstva doprinašajo tudi na hudodelnikih, brezumnih, otrocih, spijočih, in tudi na tacih osebah, ki svojo škodo same zahtevajo ali va-njo privolijo.

§. 5. velí: da tudi tisti je hudodelstva kriv, kdor je z velevanjem, nasvetovanjem, podukom ali pohvalo, hudobno delo napeljal, nalaš priliko k njemu dal, k njega izpeljanju premišljema sredstva pripravil, zaderžke odstranil, ali kakor si koli bodi na roko šel, pripomogel, za njega gotovo izpolnjenje si prizadjal; tudi tisti, kdor se je le poprej s storivcom zmenil zastran pomoči in podpore, ki mu jo ima po doprinešenem delu dati, ali zastran deleža na dobičku in koristi.

§. 8. velí: K hudodelstvu ni potreba, da se delo zares izpelje. Že poskus hudega djanja je hudodelstvo, da se je le hudobnež lotil kakega djanja, ktero k pravemu doprinešenju pelje; hudodelstvo pa se zgolj zavoljo nezmožnosti, ali ker je kak tuj zaderžek vmes prišel, ali iz naključbe ni dognalo.

§. 9. velí: Kdor koga k hudodelstvu nagovarja, spodbada ali zapeljati skuša, je tikrat, kadar je njegovo nagibanje brez uspeha ostalo, kriv poskušenega zapeljevanja k temu hudodelstvu, in naj se v tisto kazen obsojuje, ki bi jo bilo izreči za poskus tega hudodelstva.

§. 11. pravi: Zavoljo misli ali notranjega namena, ako se ni nobeno zunanje hudobno djanje za-

*) Dobí se v bukvoprodajavnicah, ki »zakonike« prodajajo, menda za 1 fl. 12 kr. Vred.

počelo, ali ne kaj tacega, kar postave zapovedujejo, opustilo, se ne more od nikogar odgovor tirjati.

(Dalje sledi.)

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verně.

18. pismo.

Dragi prijatel!

Iz Rima 5. julia 1847.

Nazaj v mesto pridši sim ogledal pod verham v dolini podertine Maksencjeviga okrogleja, in potem, nekoliko bliže mesta na desni Bakov tempeljček, poleg kteriga je na zalim gričku prav prijazna lozica vedno zeleniga drevja. Pod tem gričkam je studenec, kamor se je hodil Numa k Egerii modrosti učit.

Na drugim griču ne dalječ od tod je drugi tempeljček nekiga malika, ki ga nisim poznal. Mož, ki mi ga je kazal, mi ni vedil razun iména nič povedati, in še iména ne prav, ker je terdil, de je „Tempio del Dio ridicolo". To pa mi ni šlo v glavo, in ko domú pridem, iščem po bukvah, ter najdem, de je res „Tempio del Dio" — tode ne „ridicolo a ridendo", temuč „redicolo a redeundo", ker so ga bili Rimljani Bogu v zahvalo sozidali, de je tù Hanibala vernil, ki se je bil po strašni bitvi pri Kanah mestu tako približal, de ga je mende iz tega griča ogledoval.

Potem me je silno mikalo, tudi tisti grič viditi, ki ga še kakor nekdaj „Monte sacro — Mons sacer" (sveto goro) imenujejo. Zatoraj grém skozi vrata, ki so jim nekdaj „Porta Nomentana" djali, in ki jih že dolgo papežu Piju IV. v čast „Porta Pia" imenujejo. Poleg nomentanske ceste je precej dalječ od mesta starodavna cerkev svete Neže, in blizo cerkve zala okrogla kapelica, ki jo je cesar Konštantin sozidal. V ti kapelici je bil nekdaj krasni grob cesaričine Konštance; zdaj pa je prazna, ker so znaminito mertvaško skrinjo (Urne) iz silno terdiga rudečiga kamna, ki mu porfír pravijo, v vatikanski muzej prenesli.

Na ti cesti sim tudi sedanjiga sv. očeta papeža Pija IX. vidil, ko so se bili sprehajat pripeljali. Zunaj mesta so jo peš tako čversto mahali, de sim jih komaj dohajal. Lep in terdin možak so; napravljeni so bili v belim talarji z rudečim, pa ne trivoglatim, ampak okroglim klobukam. Deset konjikov plemenite straže (Guardia nobile) jih je spremljalo. Od sv. očeta Pija IX. bo gotovo še veliko slišati, zakaj hrup veselja je za to, de je Rimljanam perve dní maliga serpana narodsko stražo dovolil, prevelik, de bi se brez druzih nasledkov pomiril. Bog daj, de bi sila nezmerno vpitje „Eviva Pio IX." tudi resnično bilo — ali z ljudskim čislanjem in povzdigovanjem je čudna reč — danas „Hosana" — jutro „Crucifige" *).

Ko so se papež vernili, sim jo hitrejši naprej potegnil, de bi še pred mrakam imenitni hribček „sveto goro" ogledal, kamor sim se bil namenil. Tù pridem do reke, ki so jo nekdanji Rimljani Anién imenovali; dan današnji pa ji Teverone pravijo. Čez reko pelje zidan, nekdaj na obéh koncih z vojnim tabram vterjen most; in precej poleg reke je — ne hrib, kakor sim menil, temuč reven, komaj nekoliko sežnjev visok griček, ki bi ga človek še ne pogledal, ako bi ne bil zgodovinske imenitnosti. Na ta griček je bilo namreč v letu 261 po sozidanji Rima od gospôde (patricijev), hudo zatirano in od njih večkrat goljufano ljudstvo (plebejci) zbežalo, ker ni hotlo dalje taciga terpinčenja terpeti. Ko pa ošabni plemenitaži vidijo, de brez ljudstva, čeravno revniga, ki se je za-nje trudilo in bojevalo, živeti nemorejo, ga prosijo in mu hribe in dolíne obetajo, de bi nazaj prišlo; — pa le Meneni Agripa, kteriga je starašinstvo na sveto goro k vbežnikam poslalo, jih je z lepo priliko o človeških udih pregovoril, de so se v mesto vernili. „Čujte eno prigodbo Rimljani!" — jih nagovorí njih ljubljenec. — „Enkrat so se spuntali udje života zoper želodec. Niso hotli dalje terpeti, da le on bi v sladki lenobi v sredi trupla počival, drugi udje pa bi ga pasti in nositi morali. Odpové se tedaj vsak ud svojimu opravilu. Roki niste hotle nobene jedí več k ustam nositi, usta se ničesar dotakniti in zobje nič več zvečiti. Nekoliko časa so se vêdli udje po tem naklepu. Ali kmalo spoznajo, da so si sami sebi v škodo. Čutili so namreč, da želodec sok povžitih jedíl razdeluje po vsih udih in tako vsim moč in dobrovoljnost delí. Opustili so sovraštvo in se sprijaznili spet z želodcam". Vbežniki so razumeli pomembo tega govora in se po sklenjeni pogodbi spet vernili v Rim. Kmalo pa se hudo terpinčenje sopet ponoví; v letu 305 so vnovič na ta grič bežali. O tem drugim begu je lepa Virginia nemilo poginila.

*) Te v letu 1847 pisane besede so se zares spolnile! Vred.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Lutomera na spod. Štaj. 24. aug. Včeraj i denes je bila preskušnja (izpit) naše šolske mladine. Z veseljem morem naznaniti, da učenci, posebno 2. razreda, so se vèrlo obnasali i pokazali, da drazega časa o pretekli šolski godini niso hman trosili.

Pričo nektere duhovne i svetske gospôde, i silo malo, samo izvanjskih vasničkih staršev, so odgovarjali učenci i učenke marljivo razločno iz predpisanih predmetov in pokazali u svojih lepopisnih listih vajo slovenske i nemške pismenosti, vezbo sostavkov u obojih jezicih, u računstvu itd.

Iz nerednih naukov, kakor zemljopisja, reje sadunosnega drevja i vežbe narodnega petja smo bili z odgovori učencev jako zadovoljni. Kazali so nam trije dečki požlahnjenje drevés po zdevanji (šiftanji), očenji (okuliranji) i starem, pri nas navadnem kalavnem ceplenji — na debelem steblu.

Kakor že lani so nas tudi letos učenci i učenke 2. razreda celo šolsko godino s sladkimi glasi petja dostikrat razveselovali, posebno pa denes (nemorem zamolčati) so nam zraven 3 nemških slovensko „Sabotna večer", „Svetek" i „konec šolskega leta" tak milo zakrožili, da u slednem očesu nazočih staršev i domorodcev so igrale solze radosti serčne.

Po doveršenem izpitu je jeden učenec Škrlec iz Pristave pod Lutomerom stopil naprej, i u namenu vsih svojih součencev i součenk s sledečo zahvaloj se poslovil:

„Naj primejo visoko vredni g. okrožni dekan, kakor okrajni nadzornik naše škole, pa tudi oni mnogočastiti gospod okrajni poglavar, našo serčno zahvalo zato, da so blagovolili naš dnešni izpit svojoj nazočnostjoj počastiti. Naj blagovolijo z našimi slabimi znanostmi denes zadovoljni biti! Slovesno Jim obečamo, za nadalje napre u naukih i dobrem zadržanji marljivo iskreno napredovati. Naj še tudi prihodnjič naši slabi školi svoje ljubezni ne izkratijo. Velik je Njihov trud za nas učence, pa tudi neizrečljiva je zahvala, ktero mi do Njih, visokovredni! u svojem dečinskem sercu občutimo.

Tudi Vam, dragi očeti i matere, koji ste nas kakor skrbni starši marljivo u školo pošiljali, naučiti se neobhodno potrebnih naukov za naše prihodnje življenje, jaz denes u imenu vsih svojih součencev i součenk druzega rêči ne zamorem, kakor naj Vam bode za vse vaše velike trude i przadevanja plačilo naša preserčna zahvala!

Vam pa, moji dragi součenci i součenke! imam

*) Ne znam, gde so bili starši naših varaških otrok posebno več gospodčke straní, da niso mogli k izpitu (preskušnji) doiti? Pis.

denes kakor na koncu našega školnega leta to posebno na serce položiti: ne pozabite na tote lepe i za vaše prihodnje življenje koristne i potrebne nauke, koje si ste v tem tečaji leta pridobili. Skažite se z lepo i krščansko obnašo pokorni velečastnemu gospodu okrožnemu dekanu, svetskim gosponom, našim školskim učiteljem i ljubim staršem sploh zahvalni.

Zdaj pa še enkrat nas vse u milost nazočnih prečastitih gosponov serčno priporočim. Z Bogom".

Potem je sledilo obdarovanje pridnih šolarjev, kojih broj je prece narasel.

Tak smo lepo sklenili šolsko godino. Za tem še en pristavek o zadevah naše učilnice:

Že 1. maja 1850 je umrl gosp. dr. Joan Gottweis, nekdanji najemnik Branečkega posestva. V dokaz svoje ljubavi do slovenskega naroda je sporočil u svoji oporoki, da naj se učilnici u Lutomeru 4. razred ustanoví, in v temelitvo tega 4000 fl. u srebru nakloni; učitelj naj bode zavezan, nauke u slovenskem i nemškem jeziku prednašati. Od tega časa že ste več ko 2 godini pretekle; pa nič se še ne čuje kako in kadaj se bo volja blazega domorodca spolnila. Želeli bi zvediti kako je o tem.

Kako silo potreben bi bil za našo okolico 4. razred ali barem 3. razred, kojom bi bili potrebiti predmeti prikopljeni, kaže nam naše vsakdanje življenje. Imamo u našem okraji mnogo rokodelcov, kao n. p. zidarov, tesarov, kovačev, klučarov, mlinarov, i vsakojakih umetvorov, kojih dečki gotovo u nedeljah bi tukaj z veseljem u risanju čas kratili.

Kar grozdno bolezin dotiče, jaz za zdaj druzega ne morem reči kakor da je pri nas u goricah od te bolezni dosihmal ni kaj najti. Samo na tersih, kao brajde nasajenih i u vertu v gnojno zemljo posajenih se je prikazalo, da grozdje i listje se vidi z neko plesnino, pa vidi se tudi, da jagode narašujejo i plesnina se pomenšuje. O tem drugokrat več. J. D. H.

Iz Zagorja na Notranjskem. —*l.* Da ni varno otrok puščati v nemar, naj kodar čejo hodijo, smo zvedili žalibog! pri nas ne davno. Deklica sedem let stara, gré po germovji rožic naberat. Zagleda eno lepo, ter hití po-njo. Ker je ne more pri verhu utergati, jo poprime bolj spodej; ali strašan gad jo vpiči v perst. Roka jame zatekati, deklica pa spati. Ko so jo prebudili, jim reče: Pustite me, jez sim zaspana. Mati ji berž preveže roko, jo spijočo položí v pletenico, ter jo nese k častitemu g. fajmoštru Mlakarju. Ta so ji obvezali rano z astramontaninim izlečkom, in ji ga tudi vžiti dali; ker je pa nekoliko zopern, ga je naglo nazaj vergla. Nič ni pomagalo materno pomilovanje: Pij, dete, pij, če ne boš umerlo! Otrok le ni hotel piti. Verli gospod so pa že pred, in sicer nalašč za otroke astromontano ali prav za prav inulo germanico po homeopatiško (I. zreče) pripravili, in ji to dali, kar je, zarad sladkobe rada vžila. V saboto pride mati se zahvalit in povedat, da je deklica, razun na persti, popolnama zdrava.

Gospodje, ki z astromontano kačji pik zdravite, ošpogajte si za otroke homeopatiško pripravljeno, ker se oni z navadnim izlečkom v veči meri nikakor ozdravljati ne dajo, če se še niso pameti zavedili!

V 63. listu l. N. „v dopisu iz Postojne" omenjena žena iz Vovč, ne iz Zagorja z nespametno prevezano nogo je teden po vpiku do malega ozdravéla. Tudi to vpičeno otročè, kteremu je mati po neumni šegi ročico prevezala, je iz Koritnic, uro od Zagorja domá. Pri nas imamo po hvale vrednim prizadevanji gosp. fajmoštra že 6 let gotov, dostojin pomoček zoper kačji strup v astramontani.

Iz Ljubljane. V 43. delu deželniga zakonika se bere sledeči razglas c. k. deželne šolske oblastnije za Krajnsko:

„Visoko c. k. ministerstvo za bogočastje in uk je z razpisom 19. julia 1852, št. 5365, napravo popolne nižje realne šole s tremi leti v Ljubljani dovolilo, ki se bo s pričetkom prihodnjega šolskega leta 1852/53, to je, z mescom oktobrom t. l. začela.

Ta visoka naredba se da s pristavkom sploh vediti, da bo vsak učenec pri vpisu v šolo 2 goldinarja vpisníne in vsako leto 8 gold. šolníne plačati imel, če ne bo po postavah šolníne oprosten. Šolníne oprosteni zamorejo pa samo taki učenci biti, kteri v šoli prav dobro napredjejo in kteri ali kterih starši so res vbožni in svojo vbožnost dostojno skazati zamorejo".

Novičar iz mnogih krajev.

Po sklepu cesarskim od 3. t. m. se bo 80 milionov gold. za deržavne potrebe na posodo vzelo proti temu, da se bo 5 od 100 činža plačevalo. Kdor se tega zajema (posojila) vdeleží, prejme za vloženi znesek deržavno obligacio; nar manjši znesek, s kterim je mogoče se tega posojíla vdeležiti, je 1000 fl. v bankovcih in druzim popirnim denarji; prostovoljno vpisovanje za to deržavno posojílo se začnè 9. dan in se jenja 18. dan tega mesca. Posebni namen tega posojila je: deržavni dolg pri Dunajski banki znižati, deržavni papirni denar zmanjšati, železnice zidati in za deržavne potrebe prihodnjiga leta skerbeti. — Okoli Buda-Pešta je veliko šotorišče cesarske armade, ktero pride tudi svitli cesar ogledat. Bolj pozneje v jeseni bo enako šotorišče tudi poleg Olomuca. — Za advokate (cesarske dohtarje) na Ogerskim, Horvaškim, Slavonskim, v Temeškim banatu in Serbski vojvodini je prišla nova postava na dan. Vsak advokat mora biti od c. k. ministerstva pravosodja za to opravičen; pravíco pa zadobí, ako je dohtar pravosodja, austriansk deržavljan, polnoleten, neomadeževane obnaše in po preskušnji poterjen; — plačila ti advokati ne smejo terjati po pôlah popisaniga popirja ali po številu pravdnih dní, ampak po resnični poslužbi. — Dunajski časniki pripovedujejo, da se bojo posamne opravila sedanjiga c. k. ministerstva kupčije in deržavnih stavb prihodnjič c. k. vojaškim oblastim izročile; višji nadzorništvo železníc bo nek prejel feldmaršallajtenant baron Legedič, vodnih zidanj fml. baron Coronini, pošt generalmajor žl. gosp. Urban, telegrafov fmt. žl. gosp. Hauslab. — Ker vozniki (furmani) dostikrat le iz razvujzdanosti ceste poškodujejo, je cestnim vradnijam naukazano, jih zatožiti politiškim kantonskim gosposkam. — Dela na železnici čez goro Semering (med Austrio in Štajarsko) se tako pospešujejo, da se bo prihodnjo jesen že ta železnica odperla. — C. k. kantonskim gosposkam je naukazano, duhovske oblasti v vsih šolskih rečéh krepko podpirati. — Parižki nadškof Sibour je prišel na Dunaj, odkodar gré tudi v Prago ondašnjiga nadškofa obiskat. — Te dní so pripeljali iz Amerike (iz Noviga Jorka) neko mašino, ki tlači (preša) seno tako, da kup sena po ti tlačivnici stlačeniga le 5. del prostora potrebuje in je tako za prevožnjo kaj pripravno. — Krompír je začel letos v več krajih v drugi polovíci augusta gnjiti.

Današnjim Novícam

je pridjano c. k. ministerstvu predloženo naznanílo Krajnske kupčijske in obertnijske zborníce v zadevah kupčijstva, obertnijstva in rokodelstva na Krajnskim v letu 1851. Ker nam to »naznanilo« veliko znamenítiga razodene, ga brati priporočimo vsim, kterim je za kupčijo, obertnijo in rokodelstvo domovíne naše mar. Vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*